

**A 2008. évi éves beszámolók könyvvizsgálatáról készített
külön kiegészítő jelentések feldolgozásának tapasztalatai
a szövetkezeti hitelintézeteknél és
az összevont felügyelet alá tartozó hitelintézeteknél**

Készítette: Major Antal

2009.11.24

Külön könyvvizsgálói jelentéssel kapcsolatos jogszabályi háttér:

- **Hpt. 136.§**
  - Hitelintézetek
  - Hitelintézetekkel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozások (Hpt. 87/A)
- **Bsztv. 99.§**
  - Befektetési vállalkozások
  - Árutőzsdei szolgáltatók
- **Bit. 151.§**
  - Biztosítók
- **Vbit. 84.§**
  - Viszontbiztosítók
- **PSZÁF FT és MKVK 10/2006 számú ajánlás**
  - Vizsgálandó területekhez kapcsolódó egységes szempontrendszer, összehasonlíthatóság, egységes értelmezés
  - MKVK minőségbiztosítási tevékenységének elősegítése

Könyvvizsgálati tevékenység számokban (1):

- **Vizsgált intézmények köre**
  - 8 db összevont felügyelet alá tartozó hitelintézet
    - 12 db Magyarországon működő és 10 db külföldi hitelintézet
    - 44 db pénzügyi vállalkozás (van köztük külföldön működő is)
    - 7db alapkezelő
    - 4 db befektetési vállalkozás
    - 14 db pénztár
    - 5 db biztosító
    - 30 db egyéb gazdasági társaság
- **Könyvvizsgálók és könyvvizsgálatok megoszlása (hitelintézetek vonatkozásában)**
  - 8 fő természetes személy könyvvizsgáló
  - 3 db jogi személyiségű könyvvizsgáló társaság

Könyvvizsgálati tevékenység számokban (2):

- **Vizsgált intézmények köre**
  - 144 db szövetkezeti hitelintézet
  - 4 db bank (2009-ben 5)
- **Könyvvizsgálók és könyvvizsgálatok megoszlása**
  - 69 fő természetes személy könyvvizsgáló
  - 40 db jogi személyiségű könyvvizsgáló társaság (a társaságokban könyvvizsgálóként 54 fő végez az auditálást)
  - 22 fő egyéni könyvvizsgáló által auditálásra került 38 db hitelintézet
  - 40 db jogi személyiségű társaság által auditálásra került 110 db hitelintézet

Könyvvizsgálati tevékenység számokban (3):

Egyéni könyvvizsgálók		Könyvvizsgáló társaságok		Könyvvizsgálók vizsgált hitelintézetek szerinti megoszlása	
Vizsgált intézmények száma	Könyvvizsgálók száma	Vizsgált intézmények száma	Könyvvizsgáló cégek száma	Hit.int sz	Kv sz
1	12	1	13		
2	5	2	9	1	32
3	4	3	8	2	15
4	1	4	4	3	10
5	0	5	1	4	7
6	0	6	3	5	4
7	0	7	1	6	0
8	0	8	0	7	0
9	0	9	1	8	1

Könyvvizsgálati tevékenység számokban (4):

Egyéni könyvvizsgálók		Könyvvizsgáló társaságok	
Vizsgált intézmények száma	Könyvvizsgálók száma	Vizsgált intézmények száma	Könyvvizsgáló cégek száma
3	1	1	6
4	1	3	2
5	1		

Jelentések feldolgozásának általános tapasztalatai (1):

- A szervezeteki hitelintézeteknél több esetben tapasztaltuk, hogy a jelentéseket nem a könyvvizsgálók küldték be, hanem rábízták az intézményre.
- A jelentések közül csak 91 db érkezett be határidőben (május 31-ig), 69 db pedig a határidő után (Hpt 136.§ (2)):

Beérkezés időpontja	Jelentések száma
03.01 – 03.31 között	3
04.01 – 04.30 között	25
05.01 – 05.31 között	63
06.01 – 06.15 között	45
06.15 után	24

Jelentések feldolgozásának általános tapasztalatai (2):

- A jelentések egyrésze **nem felel meg teljes mértékben a PSZÁF-MKVK ajánlásnak.** (Hiányzik egyes pontok kifejtése.)
- A jelentéseknél még **nem általános gyakorlat** a vizsgált intézmény azonosítása, **főbb jellemzőinek bemutatása**, az intézmény szempontjából **releváns információk**, témakörök, illetőleg az esetleges **problémák kiemelése.**
- Az anyagok egy része csak a **tények rögzítésére koncentrál**, a feltárt kockázatokról és a kockázatkezelés módjáról, könyvvizsgálói **véleménynyilvánítást, értékelést nem tartalmaz.**
- Több intézmény vizsgálatát ellátó könyvvizsgálók jelentésénél **nem jelennek meg** elég markánsan a vizsgált intézményre vonatkozó **egyedi ismérvek .**

Jelentések feldolgozásának általános tapasztalatai (3):

- **Vezetői levél** alkalmazása a külön jelentések szerint **nem gyakorlat**, csak kevés jelentésben van utalás arra, hogy ilyen készült (de van olyan jelentés is amelyben röviden ismertették a levél tartalmát, vagy amelyikhez csatolták a vezetői levelet).
- A legtöbb jelentés már tartalmazza a könyvvizsgáló által az adott intézményre alkalmazott **mintavételi módszereket**, azonban a nagyobb Bankok esetében a lakossági portfólióra vonatkozó mintavételi eljárás bemutatása rendre elmarad.
- Arra vonatkozó értékeléssel, hogy **a levonható következtetések mennyire terjeszthetők ki** a teljes eszköz állományra csak elvétve találkoztunk. Jellemzően a 75% feletti lefedettség esetében kerül egyértelműen kimondásra a kiterjeszthetőség ténye.

Jelentések feldolgozásának általános tapasztalatai (4):

- A könyvvizsgálói szempontból **jelentősnek és lényegesnek** tekintett tételek meghatározása vagy nem jelenik meg a jelentésekben, vagy a számviteli törvény szerinti jelentős és lényeges fogalom kerül átvételre (a két fogalomkör nem egyezik meg).
- Az összevont felügyelet alá tartozó hitelintézetek jelentéseinél igen gyakori a **negatív bizonyossági formula** alkalmazása. „nem jutott a tudomásunkra olyan információ, mely szerint...”. Ez így nem kellően informatív.
- A **válság hatása** az intézmény gazdálkodására és üzleti tevékenységére, illetve a megnövekedett kockázatok azonosítása és a kezelése érdekében tett intézkedések ismertetése, csak elvétve jelent meg a külön jelentésekben.

Ajánlás szerint vizsgálandó főbb témakörök:

- A. Az értékelés szakmai helyessége
- B. Értékhelyesbítések és leírások értékelése
- C. Előírt és szükséges tartalékok képzése
- D. Szavatoló tőkére, tőkemegfelelésre, folyamatos fizetőképességre, valamint az egyes pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó szabályok betartása
- E. Tulajdonlásra, a prudens működésre vonatkozó, valamint az MNB hatáskörbe tartozó jogszabályok és a jegybanki, illetve a felügyeleti határozatok betartása
- F. Ellenőrzési rendszerek működése

A). Az értékelés szakmai helyessége

1. A hitelintézet által alkalmazott számviteli politika, és szabályzatok vonatkozó jogszabályoknak való megfelelése
2. Az összevont éves beszámoló összeállítására, illetve a csoportszintű irányításra vonatkozó szabályok betartásának vizsgálata
3. A számviteli politika keretében elkészített belső szabályzatok aktualizálásának vizsgálata
4. A hitelintézet eszközminőségének értékelése, a portfólióban rejlő kockázatok bemutatása
5. Az eszköz értékelés szakmai helyességének alátámasztása egyedi tételek részletes vizsgálatával

Feldolgozás tapasztalatai:

- A Számviteli politika és kapcsolódó szabályzatok általában megfelelő minősítést kaptak, **nem jelezték** ugyanakkor, hogy a vizsgált időszak szabályzat módosításai **milyen okból és milyen tekintetben** kerültek végrehajtásra (konkrétan mi változott?).
- A módosításokkal kapcsolatosan nem tértek ki arra, hogy **az eszköz értékelés, vagy a minősítés és értékvesztés elszámolás területén történt változások** milyen kihatással voltak a beszámoló egészére.
- Az eszközminőség értékelése vegyes képet mutat. Volt ahol az eszközök és a minősített tételek alakulása jól nyomon követhető volt, és olyan is volt mely erről nem írt. Az **árfolyam változás** hatásai általában nem jelentek meg külön az elemzés során. Az esetleges **egyesülés** miatti hatás kimutatása is változó volt.
- Nem minden jelentésben található meg a **problémás hitelek** kezelésével kapcsolatos hitelintézeti tevékenység értékelése.
- A **mintakiválasztás** igen eltérő képet mutat, volt ahol a portfólió jelentős hányada kerültek átnézésre, de volt olyan is ahol csak néhány százaléknyi. Több esetben hiányzik a **vizsgált hitelek felsorolása** és a tett megállapítások ismertetése.

Feldolgozás tapasztalatai:

- Elvértve talákoztunk olyan jelentéssel mely az eszközértékelés szakmai helyességének vizsgálata, és a megfelelő tartalékokkal való ellátottság értékelése során jelezte volna, hogy **a hitelintézet értékeléséhez képest milyen arányú a könyvvizsgáló által szükségesnek tartott tartalékok mértéke.**
- A jelentések nagy részénél konkrétan nem jelenik meg, hogy a könyvvizsgáló **felülvizsgálta és megfelelőnek értékelte a hitelintézet ügyletminősítési és értékvesztés (céltartalék) elszámolási szabályzatát (Hkr. 7. Sz mell. II/19.)**
- **Összevont beszámoló** összeállításával, és a **csoportszintű irányításra** vonatkozó szabályok betartásával kapcsolatosan a jelentések hiányosságot nem jeleztek. **Nem tértek ki** ugyanakkor az **IFRS szerint készített konszolidált beszámoló** véleményezésére, és a **HAS, illetve IFRS szerint készített beszámoló** közötti **különbségek bemutatására.**

Javaslatok:

- A számviteli politika **értékelési eljárásokat érintő** részeinek **változtatása** esetén kiemelt figyelmet kell fordítani a változások beszámolót érintő hatásainak bemutatására.
- Az eszközminőség alakulásának vizsgálata során célszerű a deviza eszközök **árfolyam változással** kapcsolatos hatásainak, illetve egyéb tényezők hatásainak külön kiemelése.
- **Mintavétel** során a mérlegen belüli és mérlegen kívüli kitettségek egyedi összegének vizsgálatán túlmenően javasoljuk figyelembe venni **a portfólió** termékek szerinti **összetételét**, az **átvett eszközök** , a sorozatosan **prolongált hitelek** , és a **függővé tett kamatok** állományának alakulását is.
- A fentieken túlmenően a mintavétel során, javasoljuk a **hitelintézet és járulékos vállalkozása**, vagy más általa irányított vállalkozás **közötti ügyletek** kiemelt figyelemmel történő kezelését is.
- A **vizsgált portfólióról** kérünk egy olyan **kimutatás** csatolását, mely tartalmazza a vizsgált tételek főbb adatait, a hitelintézet és a könyvvizsgáló által végzett minősítés számszaki eredményét.

Javaslatok:

- Az egyedi tételek vizsgálata során javasoljuk annak rögzítését, hogy a **könyvvizsgáló által szükségesnek tartott értékvesztés (céltartalék) összege mennyiben tér el**, a hitelintézet által megállapított értéktől. (Itt célszerű lehet jelezni az évközi portfólió minősítés felülvizsgálatának eredményét is.)
- A minősítés értékvesztés elszámolás szabályozottságával és gyakorlatával kapcsolatosan kérjük annak értékelését, hogy a hitelintézet a követelésekkel kapcsolatos **várható veszteség meghatározása** során számításba veszi-e valamennyi a Hkr 7. sz. mell. V. (7) bekezdés szerint figyelembe veendő tényezőt, illetve annak értékelését, hogy a **fedezetek számbavétele** során alkalmazott érték mennyire felel meg a fedezetértékelési szabályzatban rögzített értékelési elveknek, illetve a hitelintézet likvidációs gyakorlatában kialakult értéknek.
- Az összevont konszolidált beszámoló készítő hitelintézeteknél javasoljuk az **IFRS szerinti értékelési elvek** alkalmazásának könyvvizsgáló általi véleményezését, és a **két típusú beszámoló (HAS, IFRS) közötti különbség bemutatását**.

B). Értékhelyesbítések és leírások értékelése

1. Értékvesztés elszámolási és visszaírási, valamint céltartalék képzési, feloldási és felhasználási gyakorlat értékelése
2. A befektetett pénzügyi eszközök értékelésének bemutatása
3. A devizatételek értékelésére vonatkozó megjelenítési szabályok helyessége
4. A valós és piaci értéken történő értékelés gyakorlatának bemutatása

Feldolgozás tapasztalatai:

- A jelentések az **értékvesztés és céltartalék** állományok alakulását általában bemutatják, azonban az **IFRS, és HAS közötti különbségre** nem fókuszálnak.
- **Az értékvesztés elszámolási és visszairási, valamint céltartalék képzési, feloldási és felhasználási gyakorlat megfelelőségét nem értékelik** (éven belüli, éven túli elszámolás, állományi, illetve forgalmi adatok rögzítése).
- A tartalékok **változásainak okaira** (portfólió romlás, javulás, fedezet bevonás, megtérülés, értékesítés, belső szabályzat változása stb.) **nem térnek ki.**
- **Befektetett pénzügyi eszközök** értékelésének bemutatásával kapcsolatosan elég **vegyes volt a kép**, volt olyan jelentés, ahol csak egy mondat szerepelt, hogy megfelelő, volt olyan is, ahol eszköz fajtánként bemutatásra került és minősítésre került az értékelés.
- Egyes jelentések a befektetett pénzügyi eszközöknél csak az értékpapírokra és a hitelekre koncentráltak, más jelentések valamennyi a Hkr. szerint ebbe a kategóriába tartozó eszközt, így **az immateriális javakat és a tárgyi eszközöket is bevonták a vizsgálatba.**

Feldolgozás tapasztalatai:

- A devizatételekkel kapcsolatosan **negatív megállapítás nem volt**. Több helyen jelezték, hogy a tevékenységet nem, vagy csak ügynökként végzi a hitelintézet.
- Ahol saját jogon végzett deviza tevékenységet a hitelintézet ott több jelentésben is szerepelt az év végi értékelésre és a **nyitott pozíció** figyelésre vonatkozó utalás (de nem minden jelentés volt ilyen).
- Volt olyan jelentés, ahol a könyvvizsgáló a finanszírozási célból felvett devizahitellel kapcsolatos **óvadékról is tett említést**.
- **Valós értékelést** a szövetkezeti hitelintézetek nem alkalmaznak, az **összevont felügyelet** alá tartozó hitelintézetek közül azonban többen is így értékelik a pénzügyi instrumentumaikat.
- A **piaci értékeléshez** kapcsolódóan, a jelentések tanúsága szerint a válság következtében kialakult **ingatlanpiaci visszaesés**, valahogy **nem jelentkezett** a hitelintézetek saját ingatlanjainál, sőt több esetben a meglévő értékelési különbözet és tartalék emelésére került sor. A piaci értékelés eredményét az áttekintett jelentésekben egy könyvvizsgáló sem kifogásolta, vagy kérdőjelezte meg.

Javaslatok:

- Kérjük, hogy a jövőben ahol az releváns, az **értékvesztés és céltartalék állomány** alakulásának elemzése során térjenek ki az IFRS, HAS közötti különbözőség értékelésére. A jelentésekbe fordítsanak figyelmet a főbb **változások okaira**, és a jelentésben rögzítsék az **elszámolás helyességével** kapcsolatos megállapításaikat is.
- A befektetett pénzügyi eszközök értékelésével kapcsolatosan javasoljuk, hogy fordítsanak kiemelt figyelmet a részesedések között kimutatott **work-out cégek üzletrészeinek**, valamint a tartósan **veszteségesen működő járulékos vállalkozásokban** lévő részesedések megfelelő értékelésére.
- Javasoljuk, hogy a könyvvizsgálat során helyezzenek nagyobb hangsúlyt a devizában nyilvántartott követelésekkel és kötelezettségekkel kapcsolatos **nyitott pozíció** és a kapcsolódó **tőkeszükséglet számítás** helyességének felülvizsgálatára, és ennek eredményét rögzítsék a külön jelentésben.

Javaslatok:

- A pénzügyi instrumentumok valós értékelésével kapcsolatosan fordítsanak kiemelt figyelmet a származékos ügyletek és az önkormányzati kötvények piaci értékének meghatározására.
- Figyelemmel a gazdaság válság okozta ingatlanpiaci helyzetre, javasoljuk, hogy a hitelintézetek által birtokolt épületek és kapcsolódó vagyoni értékű jogok piaci értékre történő értékelésével kapcsolatosan hívják fel az intézmények vezetőinek figyelmét arra, hogy az érték megállapítás során, a biztosítékként befogadott ingatlanfedezetek értékelésénél alkalmazotthoz hasonló, kellően **szigorú értékelési elvek figyelembe vételével állapítsák meg az ingatlanok aktuális piaci árát.**
- Amennyiben az ingatlanszakértő által meghatározott piaci értékkel kapcsolatosan, tekintettel az óvatosság elvének következetes érvényesíthetőségére is, **bármilyen kétségük merül fel, javasoljuk annak a könyvvizsgálói záradékbán, illetve a külön jelentésben történő megjelenítését.**

C). Előírt és szükséges tartalékok képzése

1. Kockázati céltartalék, az általános kockázati céltartalék és az általános tartalék képzésére és felhasználására vonatkozó vizsgálat
2. A lekötött tartalékok vizsgálata
3. Könyvvizsgálói vélemény a tartalékok nagyságáról, összetételéről

Feldolgozás tapasztalatai:

- A jelentések tanúsága szerint a hitelintézetek a tartalékok képzése és felhasználása során **figyelembe vették a jogszabályi előírásokat**. Hiányosságot a jelentések nem tártak fel.
- A tartalékok állományának nagyságrendjével és összetételével, illetve annak alakulásával kapcsolatos könyvvizsgálói **vélemények a beküldött jelentések egy részénél hiányoznak**.
- A beküldött külön jelentések között volt olyan is melyben a könyvvizsgáló jelezte, hogy **a hitelintézet alultartalékol**, azonban a jelentésben a tartalékszint **emelésre nem tett javaslatot**, és ezt a megállapítását az éves beszámolóról készített könyvvizsgálói **záradék sem tartalmazza**.

D). Szavatoló tőkére, tőkemegfelelésre, folyamatos fizetőképességre, valamint az egyes pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó szabályok betartása

1. A hitelintézet eszköz-forrás gazdálkodásának megfelelősége, lejáratil összhang alakulása, továbbá az eszköz-forrás gazdálkodásra vonatkozó belső szabályozás bemutatása
2. A hitelintézet tőkehelyzetének értékelése, a tőkemegfelelés számítására vonatkozó jogszabályi rendelkezések betartásának vizsgálata
3. A működési kockázat számításával és tőkekövetelményével kapcsolatos kiegészítő tevékenység tapasztalatai
4. A hitelintézet likviditását, tőkehelyzetét, jövőbeni biztonságos működését, jövedelmezőségét veszélyeztető tételek, folyamatok bemutatása
5. A nagykockázat vállalási és a befektetési szabályokat rögzítő jogszabályokban meghatározottaknak való megfelelés vizsgálata

Feldolgozás tapasztalatai:

- Nem minden jelentés tért ki a hitelintézet **eszköz-forrás gazdálkodásának** bemutatására és értékelésére.
- **Likviditással** kapcsolatos **problémát** a jelenések **nem tártak fel**. Az értékelés során többnyire a lejáratí összhang és a kötelező tartalék teljesítése volt a mérvadó.
- Több jelentésben a források alakulása is elemzésre került, de az **árfolyamváltozás**, illetve más rendkívüli tényezők (pl: **egyesülés**) miatti elmozdulások hatása **nem minden elemzésben került kiszűrésre**.
- A hitelintézetek tőkehelyzetének bemutatása során általában a szavatoló tőke, és a hitelintézet által kiszámított belső tőkeszükséglet került, bemutatásra. A tőkehelyzet értékelésekor azonban a jelentések arra nem tértek ki, hogy a **szabályozói tőke számítást** a hitelintézet a jogszabályi előírások figyelembe vételével és **megfelelő kontrollok** alkalmazásával végezte-e el. (Az egyes kitettség osztályokba sorolás elméleti megalapozottságának és gyakorlati végrehajtásának ellenőrzési tapasztalatai sok jelentésből hiányoznak.)

Feldolgozás tapasztalatai:

- Szavatoló tőke számítás helyességét és TMM megfelelőségét valamennyi külön jelentés tanúsítja, azonban **nem tér ki arra, hogy a szabályozói tőke számítása során a hitelintézet a kitettségek kategóriába sorolását és azok tőkeszükségletének megállapításához kapcsolódó súlyozását is megfelelően végezte-e.**
- A könyvvizsgálat során – két kivételtől eltekintve – **olyan gazdasági eseményt, kötelezettséget nem tártak fel, amely a hitelintézetek likviditását, tőkehelyzetét, jövedelmezőségét, jövőbeni biztonságos működését jelentősen veszélyeztetné.**
- A jelentések szerint a **nagykockázat vállalásra, befektetési korlátra vonatkozó előírások betartásra, illetve túllépés esetén tőkével fedezésre kerültek.**
- A külön jelentések egy részénél nem került kifejtésre, hogy a könyvvizsgáló **a belső tőkeszámítás kapcsán milyen feladatokat lát el** (ez elsősorban az összevont felügyelet alá tartozó hitelintézeteket érinti).

Feldolgozás tapasztalatai:

- A jelentések egy része kitért arra, hogy a hitelintézetek különböző színvonalon ugyan, de **képesek az új tőkeszámítási szabályok (CRD) alkalmazására**, más részük nem tesz említést az új szabályozás kapcsán felmerült alkalmazási problémákról, illetve eredményekről.
- Több jelentésből hiányzott a felügyeleti felülvizsgálati folyamat (SREP) eredményeként kiszámított **tőkeszükségletnek**, és a rendelkezésre álló **szavatoló tőkének az összevetése**, illetve a **SREP levélben meghatározott feladatok** végrehajtására vonatkozó hitelintézeti tevékenységnek az értékelése.

Javaslatok:

- A likviditás vizsgálata során kiemelt fontosságúnak tartjuk annak értékelését, hogy a **válság** hatására beszűkült bankközi források és a betéti oldalon erősödő kamatpiaci verseny miatti finanszírozási gondok megoldása érdekében a hitelintézet eszköz, forrás kezelése területén milyen **stratégia** került kialakításra.
- A magas (szövetkezeteknél 70%, bankoknál 150-200% feletti) **hitel-betét aránnyal**, illetve a jelentős összegű **bankközi hitellel** rendelkező hitelintézeteknél javasoljuk, hogy kiemelt figyelemmel vizsgálják az eszköz és forrás oldali tételek **lejárat**i összetételét, a **zárolt és szabad rendelkezésű** pénzügyi eszközök arányát, illetve a hitelek és egyéb követelések ügyfeleinek minősítéséből adódó **visszafizetési kockázat** mértékét.
- A hitelintézetek tőkemegfelelésének vizsgálata során helyezzenek kiemelt hangsúlyt mind a **szavatoló tőke számítás** (CAA), mind a **szabályozói tőkeshükséglet számítás** (CAB) helyességének vizsgálatára. Ennek kapcsán javasoljuk, hogy a vizsgálják meg a hitelezési, a működési és a piaci kockázat tőkekövetelményének kiszámítását.

Javaslatok:

- A **hitelezési kockázat tőkekövetelményének** ellenőrzése során javasoljuk megvizsgálni az ún. „CS” táblák kitöltésének megfelelőségét és az ott szereplő adatok analitikai alátámasztottságát. Ennek kapcsán kiemelt figyelmet érdemel a **kitettségi osztályba sorolás** helyessége, és az, hogy a hitelintézet által alkalmazott **kedvezményes súlyozás** esetén, a vonatkozó jogszabályi feltételek rendszerszinten teljesülnek-e.
- Felhívjuk a figyelmet, hogy a **működési kockázat tőkekövetelménye** esetén az egyesült szövetkezeteknél alkalmazott számítási módszer felügyeleti engedély köteles.
- A tőke megfelelőség vizsgálatával kapcsolatosan javasoljuk, hogy a tőke-számítás felügyeleti felülvizsgálatának eredményét tartalmazó dokumentumot (**SREP levél**) kérjék el a hitelintézettől.
- Kérjük, hogy a likviditás a tőkehelyzet és a jövőbeni biztonságos működést veszélyeztető tételek vizsgálata alapján megfogalmazott megállapítások megtétele során **kiemelt felelőséggel járjanak el**. Tapasztalataink alapján ugyanis a kerülő intézményeknél nem minden esetben kaptunk időben jelzést a könyvvizsgálótól a felmerült problémákról.

E). Tulajdonlásra, a prudens működésre vonatkozó, valamint az MNB hatáskörbe tartozó jogszabályok és a jegybanki, illetve a felügyeleti határozatok betartása

1. A tulajdonosokra valamint a tulajdonosi joggyakorlásra vonatkozó előírásoknak való megfelelés
2. A hitelintézet belső szabályozottságának, szabályzatainak értékelése
3. A hitelintézet információs rendszerének alkalmassága a Felügyeleti és MNB jelentések elkészítésére
4. A felügyeleti adatszolgáltatás vizsgálata
5. A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény, a pénzforgalomról szóló jogszabályok, valamint a devizajogszabályok betartásának vizsgálata
6. A jegybanki és felügyeleti határozatok végrehajtása

Feldolgozás tapasztalatai:

- **Tulajdonosokkal kapcsolatos** belső szabályozással kapcsolatosan **hiányosságot nem tártak fel.**
- Szövetkezeti hitelintézet kapcsán volt olyan jelentés, ahol ismertették a részjegy állomány megoszlást, ily módon utalva a **minősített befolyás** megszerzésére, vagy annak elkerülésére.
- A **belső szabályozottságot** a jelentések általában **megfelelőnek** ítélték meg. Szabályzattal kapcsolatos probléma, vagy nem szabályozott tevékenység sem a tulajdonossal, sem az egyéb prudens működéssel kapcsolatban nem került megállapításra.
- Az **adatszolgáltatások** informatikai támogatottsága és a jelentett adatok valódisága tekintetében a jelentések nagyrészt kitértek a hitelintézetek által alkalmazott **IT rendszerek** ismertetésére, és a könyvvizsgáló által az éves jelentés ellenőrzése során tett megállapításokra.
- Csak kevés jelentésben tértek ki arra, hogy az adatszolgáltatások összeállítása során milyen volumenű a **manuális feldolgozási igény**, az adatok összeállítása során működik-e **folyamatba épített ellenőrzés.**

Feldolgozás tapasztalatai:

- Az MNB tv., a **pénzforgalomról szóló** jogszabályok és a deviza-jogszabályok betartása terén a jelentések többnyire nem jeleztek hiányosságot. De volt olyan külön jelentés is amelyben a könyvvizsgáló az ún. „**technikai**” számlákról **történő kifizetések miatt jogszabálysértést jelzett.**
- Felügyeleti **határozatokban** szereplő előírások teljesítésének helyzetéről, már ahol ilyen volt, az érintett könyvvizsgáló többnyire beszámolt, azonban volt olyan jelentés is ahol a bíróság határozatban megszabott feladatok teljesítésének helyzete nem szerepelt a külön jelentésben.

Javaslatok:

- A **megbízható és független tulajdonlás** vizsgálata kapcsán javasoljuk annak ellenőrzését, hogy az alapszabály tartalmazza-e a **tagi ki-, belépések** során vizsgálandó szempontokat, illetve kitér-e a tagi jogviszony valamennyi kérdésére. A beszámoló évében tapasztalható volt-e tagok között **nagy létszámot érintő változás**, ha igen annak mi volt az oka. Kimutatható-e kapcsolat a **vezető tisztségviselő váltások** és a tagság összetételének változása között. A minősített befolyásszerzés vizsgálata során **több tényező együttes vizsgálata is javasolt.**
befizetéseinek, a részvételének ellenőrzése
- Az **adatszolgáltatás** vizsgálata során célszerű ellenőrizni, hogy az adatok **paraméterezése** mennyire segíti a jelentések összeállításához szükséges legyűjtések végrehajtását. Vizsgálni kell hogy az egyes jelentőtáblák összeállítása mennyi **manuális** munkát igényel, itt a nagyobb hibalehetőség kiszűrése érdekében megvannak-e a megfelelő **kontrollok.**

Javaslatok:

- Az adatszolgáltatás összeállítása során a főkönyvi egyezőségen túl az **analitikus megfelelést** biztosítani kell, ezért célszerű ennek ellenőrzése is.
- Megjegyzendő, hogy a **COREP táblák** kiemelt ellenőrzése nem elsősorban az adatszolgáltatással kapcsolatosan, hanem a tőkehelyzet értékelése szempontjából kell, hogy prioritást élvezzen. Ezeknek a tábláknak az **alapos ellenőrzése nem megkerülhető**.
- A pénzügyi intézmény tevékenységének vizsgálata során fokozott figyelmet kell fordítani a **pénzforgalmi szolgáltatások** megfelelő elvégzésének ellenőrzésére is. A kockázatok csökkentése érdekében **javasoljuk a számlanyitási, számlák és intézmények közötti nagy összegű, vagy szokatlan tételek, gyanús pénztári befizetések szűrőpróbaszerű vizsgálatát**.

F). Ellenőrzési rendszerek működése

1. A hitelintézeteken belüli ellenőrzési eljárások és rendszerek értékelése. A belső ellenőrzési funkció rendszerének a Hpt. 67. §-ban előírt követelményeknek való megfelelése. A belső ellenőrzés által végzett vizsgálatok gyakorisága és kiterjedtsége
2. A Felügyelő Bizottság szerepe a belső ellenőrzési rendszer működésében
3. A döntési jogkörök és hatáskörök, vezetői és folyamatba épített ellenőrzés szabályozottsága és a működés hatékonysága. A kockázatvállalási döntést meghozó területtől független hitelkockázat ellenőrző funkció működése
4. A belső ellenőrzési szervezeti egység függetlenségének megvalósulása

Feldolgozás tapasztalatai:

- A beérkezett jelentések alapján megállapítható volt, hogy néhány kivételtől eltekintve a szövetkezeti hitelintézetek **ellenőrzési rendszerei megfelelően működnek**. A vezetői és a folyamatba épített ellenőrzés ismertetésére és értékelésére a jelentések általában **nem sok figyelmet fordítottak**.
- Volt olyan jelentés, ahol a könyvvizsgáló a belső ellenőrzési terület **létszámának emelését** javasolta. De volt olyan is, ahol rögzítette a belső ellenőr **jogszabályban foglalttól eltérő végzettségét, de nem kifogásolta**, hogy az nem felel meg a jogszabályi követelményeknek.
- A jelentések egy része nem tért ki arra, hogy a belső ellenőrzés által végzett **munka szakmai színvonalát és hatékonyságát hogyan ítéli meg**. Más jelentések viszont tartalmazták, hogy a belső ellenőrzés magas színvonala miatt **a könyvvizsgálói munka során** több témában **támaszkodtak az általuk tett megállapításokra**.

Feldolgozás tapasztalatai:

- A jelentésekben viszonylag **kevés szó esett a felügyelő bizottság tulajdonosi ellenőrzésének hatékonyságáról.**
- A döntési jogkörök és hatáskörök tekintetében néhány jelentésben kifogásolták a **jogkörök túlzott koncentrációját.**
- A jelentések csak elvétve tértek ki a **hitelkockázat kezelői** funkciót ellátó munkatárs feladatainak ismertetésére, hitelezési szakterülettől való függetlenségére, hatékonyságának értékelésére.
- A **belső ellenőrzési terület függetlenségével** kapcsolatosan negatív megállapítást általában nem tartalmaztak a jelentések, azonban volt olyan hitelintézet, ahol a pénzügyi területen mutatkozó létszámprobléma megoldását a belső ellenőr ideiglenes átirányításával próbálták meg orvosolni.

Javaslatok:

- A belső ellenőrzési rendszer vizsgálata során javaslunk kiemelt figyelmet fordítani a **vezetői és munkafolyamatba épített ellenőrzések** értékelésére és hatékonyságának megítélésére.
- A belső ellenőrzés szakmai színvonalának megítélése során kérjük kiemelni a megállapítások hasznosulásának mérésére kialakított rendszerek (**nyomon követés, utóvizsgálat**) működési hatékonyságának jellemzőit is.
- A döntési hatáskörökben tapasztalható **túlzott koncentrációt vezetői levélben kifogásolni kell**, feltárva annak működésre ható fokozott kockázatát. Megítélésünk szerint a könyvvizsgáló erre vonatkozó szakmai kritikája, és módosításra vonatkozó javaslata nagy segítséget jelenthet a hitelintézetnek a **megfelelő szervezeti felépítés, és döntési mechanizmus** kialakításában.

Javaslatok:

- A **felügyelő bizottság** által végzett tulajdonosi ellenőrzés vizsgálata során kérjük, hogy a jelentés térjen ki arra is, hogy **miként hajtja végre** a bizottság **az igazgatóság beszámoltatásával összefüggő jogszabályban is rögzített tulajdonosi ellenőrzési kötelezettségét**
- A külön jelentések térjenek ki arra, hogy rendelkezik-e a hitelintézet az üzleti területektől **független kockázatkezelői** funkciót ellátó szervezettel, illetve kisebb hitelintézeteknél legalább egy ilyen munkatárssal.
- A kockázatkezelő **tevékenysége átfogja-e az intézmény valamennyi kockázatvállalással kapcsolatos tevékenységét**, munkája során milyen területeken alakított ki a kockázatvállaláshoz kapcsolódó limiteket és kontrollpontokat, és milyen szerepe van az üzleti tevékenységre és a tőkére vonatkozó stratégiai tervek, valamint a kapcsolódó üzletági szabályozások kialakításában, illetve kockázati döntések előkészítésében.

Köszönöm a figyelmet!